

Ārlietu ministra Edgara Rinkēviča uzruna Saeimas ārpolitikas debatēs 2018. gada 25. janvārī

Publicēts: 25.01.2018.

Ziņas

Vairāk attēlu skatīt: www.flickr.com

Augsti godājamais Valsts prezidenta kungs,

ļoti cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze,

godātais Saeimas prezidij,

cienījamās deputātes un godātie deputāti,

ekselences!

Priecē, ka Saeimas ārpolitikas debātes ir kļuvas par neatņemamu Latvijas parlamentārisma tradīciju. Debātes ir šī brīža starptautiskās sistēmas foto mirklis, kas palīdz labāk fiksēt jaunus ārpolitikas izaicinājumus un nostiprināt mūsu valsts nacionālās intereses ilgtermiņā.

Latvijas valsts pamatā Satversmes tēvi ir ielikuši vērtības un principus, kas arī šodienas Latvijā nosaka mūsu valsts eksistenci un virzību. Brīvība, demokrātija un likuma vara – tās ir fundamentālas vērtības. Tās nav tukša skaņa, bet reāls pamats, kas veido

mūsdienīgu, demokrātisku un eiropeisku Latvijas sabiedrību.

1918. gada 18. novembrī Latvijas valsts neatkarība netika uzdāvināta, bet dzima cīņās. Neatkarības cīņās katrs savā vietā un katrs pēc saviem spēkiem nesa upurus, lai taptu Latvijas valsts. Pēc tam darbs bija jaunās valsts diplomātiem.

“Latvija ir paveikusi divus posmus savā cīņā par valsts neatkarību, proti: Latvijas atbrīvošanu un Latvijas atzīšanu. Abas šīs cīņas ir kronētas ar uzvaru. Pirmās izkaroja ar ieročiem rokās un cilvēku upuriem, otrās neprasija vairāk kā spalvu un smadzenes.” Tieši šajā namā, Satversmes sapulces sēdē, šos vārdus teica pirmais Latvijas ārlietu ministrs Zigfrīds Anna Meierovics.

Dāmas un kungi!

Šogad Latvijas ārpolitika iesoļo otrajā simtgadē. Tas nav tikai simbolisks notikums. Neskatoties uz globalizācijas procesu, katra suverēna valsts arī turpmāk piedalīsies pasaules politikas veidošanā – gan divpusēji, gan ar starptautisko organizāciju starpniecību. Latvija nav izņēmums.

Kāda ir šodienas un rītdienas pasaule? Tā ir un būs pārsteigumu pilna. Bieži vien esam nokļuvuši pretrunu plosītu ģeopolitisko izvēju priekšā. Jeruzalemes statuss, Irānas kodolvienošānās vai vienošanās klimata jautājumos tam ir labs piemērs.

Lai gan mēs visi vēlētos redzēt starptautiskās attiecības kā meistarīgu šaha partiju, taču tās bieži atgādina “Cirku”. Karstasinīga retorika, spēlētāju paviršība vai neveiksmīga metamo kauliņu summa var novest pie stihiska iznākuma – gribas ar baltām dūjām uzlidot augstāk, bet bieži sanāk kā pērtiķim nošļūkt lejā. Tā var aizspēlēties.

Godātie deputāti!

Kopš neatkarības atjaunošanas diskusijās par Latvijas ārpolitikas mērķiem un uzdevumiem joprojām pastāv pretēji uzskati. Ir tie, kuri Latviju uzskata par vārtrūmi vai tiltu, vai pieturvietu ceļā uz Krieviju.

Un ir tie, kuri Latviju redz kā pilntiesīgu Rietumu sistēmas daļu ar tai raksturīgo pārliecību par demokrātiskas un tiesiskas valsts vērtībām.

Tās ir savstarpēji izslēdzošas koncepcijas.

Jau kopš Latvijas valsts dibināšanas Latvijas ārpolitikas mērķis ir bijis nemainīgs – mūsu valsts neatkarības nodrošināšana. Šis mērķis nav mainījies.

Arī turpmāk Latvijas ārpolitika būs par spēcīgu Eiropas Savienību un NATO, starptautiskā tiesiskuma stiprināšanu un mūsu pašu labklājības celšanu.

Latvija vienmēr ir iestājusies par starptautisko tiesību ievērošanu, jo mēs labi zinām, ko nozīmē brutāls spēks starptautiskajās attiecībās. Starptautisko tiesību principus starpvalstu attiecībās neviens nav atcēlis. Un tie ir jāievēro!

Atbalsts starptautisko tiesību principu ievērošanai pozicionē Latviju kā atbildīgu starptautiskās sadarbības partneri. Tādēļ Latvija iestājas par Apvienoto Nāciju, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas un Eiropas Padomes lomas spēcināšanu starptautiskajās attiecībās.

Starptautiskās tiesības garantē arī valstu teritoriālo neaizskaramību, un Latvijai ir izšķiroši svarīgi, lai šis princips tiktu ievērots, jo tas ir cieši saistīts ar Latvijas drošību. Latvija vienmēr un arī turpmāk iestāsies par Ukrainas, Gruzijas un Moldovas teritoriālo nedalāmību.

Arī turpmāk Latvija konsekventi ievēros Krimas prettiesiskās aneksijas neatzīšanas politiku.

Dāmas un kungi!

“Lai tiktu tuvāk, ir jāiet klāt, nevis jāgaida šurpnākam.” Šie Imanta Ziedoņa vārdi labi raksturo norises un izaicinājumus, kas pašlaik

norisinās Eiropas Savienībā. Diskusijā par Eiropas Savienības nākotni Latvijas nostāja ir skaidra: valstīm, kas vēlas darīt vairāk, jādod iespēja veidot ciešāku sadarbību. Ir svarīgi, ka šāda sadarbība ir atvērta visām dalībvalstīm. Latvijas interesēs ir būt Eiropas kodolā.

Bieži izskan jautājums, cik vienota ir Eiropas Savienība? Arī 2018. gadā Eiropas Savienība ir vienota! Jā, ne viss Eiropas Savienībā notiek optimāli, lēmumi reizēm tiek pieņemti lēni un smagi. Tie var kavēties, bet tas nenozīmē, ka kaut kas pavisam ir nokavēts. Eiropas Savienības būtība ir darīt kopā to, ko kopā var izdarīt efektīvāk un kas mūs kopā dara stiprus.

Eiropas Savienība nav tikai Vienotais tirgus vai ekonomiska savienība. Tā ir vērtību un likuma savienība, kas ir mūsu valstiskās pastāvēšanas interesēs. Mēs esam daļa no brīvās, demokrātiskās pasaules, piederīgi Eiropas vērtībām, tā ir mūsu eiropēiskā identitāte, un par to arī ir jāiestājas. Efektīva Eiropas Savienība veido spēcīgu Latviju.

Joprojām ir aktuāla bēgļu krīze pie Eiropas Savienības robežām. Lai arī jautājumos par migrācijas krīzes risinājumiem un stingras fiskālās disciplīnas nozīmi dalībvalstu vidū ir atšķirīgi viedokļi, tie nebūs jautājumi, kas radīs nepārvaramas grūtības Eiropas Savienībai. Daudz lielāks risks Eiropas Savienības vienotībai ir populisma un radikālisma tendences. Tādēļ šobrīd nevar runāt par austrumu-rietumu, ziemeļu-dienvidu vai veco-jauno dalībvalstu dalījumu. Robežšķirtne ir starp atbildīgu politiku vai populismu un haosu.

Turpmāko gadu laikā mums būs jārisina vairāki jautājumi – Brexit, Eiropas Savienības Daudzgaļu budžets un Eiropas Savienības nākotne.

Esmu pārliecināts, ka visām 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm izdosies rast savstarpēji pieņemamu attiecību modeli starp Apvienoto Karalisti un Eiropas Savienību pēc Brexit sarunu noslēguma. Pirmais sarunu posms ir noslēdzies, ievērojot mūsu pilsoņu pamatintereses. Tagad ir būtiski veidot ciešas tirdzniecības un drošības attiecības starp Eiropas Savienību un Lielbritāniju.

Latvijai aktīvi jāpiedalās Eiropas Savienības aizsardzības spēju stiprināšanā, eirozonas, digitālās, enerģētikas un transporta savienības attīstībā. Mēs esam atvērti priekšlikumiem, kas saistīti ar Eirozonas pārvaldības un efektivitātes stiprināšanu.

Diskusijās par Eiropas Savienības Daudzgaļu budžetu pēc 2020. gada Latvijas pozīcijā liels uzsvars jāliek uz kohēzijas un Kopējo lauksaimniecības politiku. Tas ir nozīmīgi mūsu reģiona attīstībai un dzīves līmeņa izlīdzināšanai. Latvija ir gatava iesaistīties turpmākajās diskusijās, lai atrastu pareizo līdzsvaru starp Eiropas Savienības iekšējās attīstības mērķiem un tādiem jaunajiem izaicinājumiem kā migrācija un aizsardzība.

Tie ir tikai daži, bet būtiski jautājumi, kas noteiks ārpolitiskās un iekšpolitiskās izvēles ilgākam laikam.

Cienījamās deputātes un godātie deputāti!

Mūsu valsts drošības un aizsardzības jautājumos kompromisiem nav vietas. Tikai patiesa Latvijas dalība Eiropas Savienībā un NATO garantē mūsu valsts drošību un neatkarību.

Jau šogad aizsardzībai atvēlam 2% no iekšzemes kopprodukta. Tas ir būtisks Latvijas piensums mūsu pašu un Alianses kolektīvās aizsardzības stiprināšanā. Tā nav tikai ailīte grāmatvedībā, un tas nav pašmērķis, bet gan ieguldījums mūsu spēju attīstībā.

Lai stiprinātu noturību pret tradicionālajiem draudiem un modernajiem izaicinājumiem, tuvākajā nākotnē jāturpina palielināt līdzekļus mūsu valsts aizsardzībai un drošībai. Mēs nevaram apstāties pie sasniegtā arī attiecībā uz NATO klātbūtni reģionā – jāstiprina NATO pretgaisa un jūras aizsardzības elementi un jāpilnveido komandvadības principi.

Paldies mūsu sabiedrotajiem no Kanādas, Spānijas, Polijas, Slovēnijas, Itālijas un Albānijas par dalību NATO kaujas grupā Latvijā. Kanāda un Amerikas Savienotās Valstis ar reāliem darbiem apliecina ciešās transatlantiskās saites kolektīvās drošības stiprināšanā reģionā. Vēlos pateikties arī Dānijas un Itālijas kontingentam, kas šogad veic patrulēšanas misiju NATO gaisa telpā virs Baltijas valstīm.

Latvija nav tikai drošības patērētājs, bet arī devējs, ko pierāda mūsu dalība misijās. Tādēļ vēlos teikt lielu paldies Latvijas pārstāvjiem, kuri piedalās militārajās operācijās Irākā, Afganistānā, Mali, Vidusjūrā un pie Somālijas krastiem un arī civilajās misijās

Ukrainā un Gruzijā.

NATO un Eiropas Savienības sadarbība ir viena no Latvijas prioritātēm drošībā un aizsardzībā, ko nepieciešams attīstīt. Latvijai ļoti būtiska ir arī pārrobežu militārās mobilitātes veicināšana. Notiek arvien ciešāka Eiropas Savienības un NATO sadarbība drošības jautājumos. Pastāvīgas strukturētās sadarbības ietvars jeb PESCO uzsākšana ir nozīmīgs solis kopējās Eiropas Savienības drošības un aizsardzības politikas stiprināšanā.

Dāmas un kungi!

Mēs apzināmies, ka Krievija mums ir tuva ģeogrāfiski, taču vērtību ziņā – ļoti tālu. Tādēļ attiecības ar šo valsti tiek veidotas, gan īstenojot dialogu, kur tas ir iespējams, gan iestājoties par atturēšanas un sankciju politiku pret Krieviju tik ilgi, cik ilgi Krievija pārkāps starptautiskās tiesības un citu valstu suverenitāti.

Dialogs ar Krieviju tiek īstenots jautājumos, kas skar abu valstu praktisko sadarbību. Pērn tika parakstīti Latvijas un Krievijas valsts robežas demarkācijas gala dokumenti. Tas ir liels solis ne tikai Latvijas drošības stiprināšanā, bet ir arī nepieciešamība efektīvai cīņai ar nelegālo imigrāciju un organizēto noziedzību. Sakārtota robežlīnija ir nepieciešama, lai Latvija varētu pilnvērtīgi sargāt NATO un Eiropas Savienības ārējo robežu.

Dāmas un kungi!

Latvijas ekonomiskās konkurētspējas uzlabojumi atkarīgi tikai no mums pašiem, bet ekonomiskā izaugsme atkarīga arī no ārējiem faktoriem. Latvijas ārējās tirdzniecības potenciāls meklējams gan mums tuvos tirgos, gan lielos un strauji augošos pasaules reģionos. Tādēļ arvien nozīmīgs mums ir Eiropas Savienības iekšējais tirgus un jo īpaši Baltijas un Ziemeļvalstu reģions. Vienlaikus liela vērība tiek veltīta Ziemeļamerikai, arī Ķīnai, Indijai, Japānai un Dienvidaustrumāzijai, kā arī Līča valstu reģionam. Jaunu tirgu apgūšana mūsu uzņēmējiem paver jaunas iespējas, ļauj paaugstināt konkurētspēju un mazināt atkarību no politiski manipulētiem tirgiem.

Turpmākajos gados ir jāstrādā, lai Latvija pasaulē tiktu atpazīta ar savu kvalitāti un inovācijām. Lai katru darbību no valsts, pašvaldības vai privātā sektora puses, pavada viens būtisks vadmotīvs – ikvienu darbu mēs Latvijā darām kvalitatīvi, godprātīgi un augstvērtīgi jeb vienkārši labi. Tas nav viegli, taču tas nav arī neiespējami.

Valsts simtgade šajā kontekstā ir lieliska iespēja piesaistīt mūsu ārvalstu partneru uzmanību Latvijas sasniegumiem un veicināt turpmāko sadarbību pavisam konkrētos projektos – ekonomikā, drošībā, kultūrā, izglītībā un zinātnē. Būt dinamiskiem, pārliecinošiem un izcelt Latvijas sasniegumus ir ārlietu dienesta ikdienas darba uzdevums.

Vienlaikus jāatceras, ka mūsu diplomāti nevar aizstāt nepieciešamo darbu paveikšanu Latvijas konkurētspējas uzlabošanai. Bieži efektīvākās reformas gan tiek īstenotas, ja tām ir ārējs pamudinājums, ne tikai akūta nepieciešamība. Tā pievienošanās process Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijai jeb OECD palīdzēja ieviest nepieciešamos uzlabojumus finanšu sektorā un valsts uzņēmumu pārvaldībā.

Pašu ziņā atstātais reizumis tiek pakļauts haotiskām pārmaiņām un fragmentāriem pasākumiem. Šī tendence arī ietekmē Latvijas ārpolitikas vidējā termiņa uzdevumus, jo nemitīgas izmaiņas vienā jomā un uzlabojumu trūkums citās nozaru politikās ir kavēklis, lai piesaistītu nozīmīgas investīcijas un iekarotu jaunus eksporta tirgus.

Godātie deputāti!

Mēs esam maza tauta, taču liela pasaulei. Mūsu kultūras un sporta izcilības, zinātnieki, studenti un katrs savas jomas profesionālis pasaulē mūs dara lielus. Latvija ir liela. Mūsu tautiešus ārvalstīs vieno latviešu valoda un piederība savām mājām – Latvijai. Mūsu diaspora piedalās Latvijas identitātes saglabāšanā un izkopšanā. Tā visa ir mūsu Latvija un mūsu bagātība. Latvijas valstij ir pienākums šo bagātību sargāt un par to rūpēties. Latvijas valsts konsekventi sniedz atbalstu diasporas svētdienas skolām visā pasaulē, kurās tiek apgūta latviešu valoda.

Latvijas valsts ir ieinteresēta ar savu diasporu veidot skaidras un prognozējamas ilgtermiņa attiecības, tādēļ pienācis laiks

sagatavot juridisko bāzi Latvijas diasporas atbalstam. Šī būtu iespēja veicināt diasporas potenciāla piesaisti Latvijas izaugsmei un interešu aizstāvībai starptautiski. Vēlos pateikties par līdz šim ieguldīto darbu un savstarpējo atbalstu visām diasporas organizācijām pasaulē.

Ekselences, dāmas un kungji!

Šodien stāvam uz Latvijas Republikas starptautiskās atzišanas *de iure* gadadienas sliekšņa. Savā un Latvijas ārlietu dienesta vārdā vēlos pateikties Valsts prezidentam, Saeimai, Ministru prezidentam, visām nozaru ministrijām, valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, sociālajiem partneriem, mūsu valsts atjaunotājiem un it īpaši Latvijas diplomātiem. Paldies visiem, kuri ikdienā ar darbiem un domām rūpējas par Latviju, tepat mājās un ārpus tās, un visiem mūsu draugiem plašajā pasaulē. Paldies Jums par paveikto darbu!

Neatkarību izcīna ar sirdi un sargā ar prātu. Latvijas simtgades svētkos leposimies un cildināsim visus Latvijas cilvēkus, kuri ik dienu veido mūsu valsti drošāku, spēcīgāku, labāku un skaistāku!

Paldies par uzmanību!

 [Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos 2017. gadā](https://www.mfa.gov.lv/lv/jaunums/arlietu-ministra-edgara-rinkevica-uzruna-saeimas-arpolitikas-debates-2018-gada-25-janvari)

<https://www.mfa.gov.lv/lv/jaunums/arlietu-ministra-edgara-rinkevica-uzruna-saeimas-arpolitikas-debates-2018-gada-25-janvari>